

Disputatio juridica inauguralis de tacito sive legali pignore

<https://hdl.handle.net/1874/345194>

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE

Tacito sive Legali Pignore,

QUAM

FAVENTE TRI-UNO NUMINE,

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JACOBI VALLAN,

M. D. Praxeos & Institut. Medicinæ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Subtilissimaque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subijcit

CORNELIUS PHILIPPUS van LIDTH de JEUDE.

THILA-GELRUS.

Ad diem 2. Januarii horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lbc xcii.

NOBILISSIMIS AMPLISSIMIS ac
GRAVISSIMIS VIRIS,

D. D. Summo Prætori, Con-
sulibus, Scabinis, nec non
Consiliariis Civitatis Thila-
næ, Dominis meis omni
obsequio & honore pluri-
mum colendis, honoran-
dis.

Hanc Disputationem Inauguralem

D. D. D.

C. P. V. LIDTH DE JEUDE,

DISSERTATIO JURIDICA

INAUGURALIS

D E

Tacito sive Legali Pignore.

THESIS I.

Ropositam mihi melius ut perstrin-
gam metam, non inconueniens erit
in limine breuiter explanare quid sit
Pignus & quotuplex. Denotat au-
tem Pignus, omiſſis aliis ſignificatio-
nibus, hoc in loco *jus in re*, *Credi-*
tore conſtitutum in ſecuritatem ejus,
quod ipſi debetur. l. i. pr. & §. i. ff.
de pign. act. Finis enim pignoris eſt,
ut Creditoribus ſit cautum ſuper ſuo credito, quibus utile
eſt ultra perſonam habere & res obligatas, plus enim cau-
tionis in re eſt quàm in perſona, *l. 25. ff. de R. J.* Atque
in genere conſideratum comprehendit etiam hypothecam,
in ſpecie verò diſtinguitur ab illa, quia pignoris poſſeſſio
tranſit in Creditorẽ, hypothecæ verò manet penes debi-
torem, §. 7. *inſt. de act. l. 35. §. 1. ff. de pign. act.*

A 2

Conſſi-

I I.

Constituitur autem pignus vel expresse vel tacite. Expresse aut à persona publica aut à privata. Persona publica sive Magistratus introducit pignus prætorium vel iudiciale : illud locum habet, cum ante sententiam aliquis à Præ-tore in possessionem mittitur *l. 26. ff. de pign. act. § tot. tit. Cod. de prat. pign.* hoc cum post sententiam, pro ejus executione iudex alicui possessionem bonorum debitoris adjudicat. *l. 15. §. 2. ff. de re jud. tot. tit. Cod. si ex caa. jud. pign. cap.* Privata auctoritate pignus quoque duobus modis constituitur, vel unius tantum voluntate, quod fit in testamentis & legatis. *l. 12. ff. de alim. § cibar. legat. l. 26. pr. ff. de pign. act.* Vel plurium voluntate, diciturque conventionale, & quidem fit vel nuda conventionem & vocatur hypotheca. *l. 9. §. 1. ff. de pign. act.* vel rei traditione, & vocatur pignus in specie. Verum hæc hic tantum attigisse sufficiat; transeamus itaque ad tacitum pignus, de quo notabimus ejus definitionem, & quænam personæ hoc pignore gaudeant.

I I I.

Tacitum sive legale pignus dicitur, quod citra conventionem, vel juris dispositionem, vel ex præsumpta voluntate contrahentium constituitur.

I V.

Quod à sola legis dispositione sine ullo hominis facto constituitur, tributum est 1. Uxori in bonis mariti, in securitatem

I N A U G U R A L I S. 5

tatem conservandæ, & soluto matrimonio, restituendæ dotis
l. 29. & 30. ff. de jur. dot. l. unc. §. 1. Cod. de rei uxor. act.
l. 12. Cod. qui pot. in pign. auth. item privilegium. C. de haret. &
manich. quæ hypotheca non tantum propter dotalia bona,
 sed etiam nomine alimentorum & bonorum paraphernalium
 uxori datur per *l. fin. C. de pact. conv.* Et contra marito
 in omnibus bonis uxoris, & illorum, qui dotem promi-
 serunt, ad hoc ut dos præstetur. *l. unc. C. de rei uxor. act.*

V.

2. Competit tacita hypotheca ex dispositione legis pupil-
 lis & minoribus in omnibus bonis Tutorum & Curatorum
l. pen. C. in quib. pign. vel hypoth. tacit. contr. l. 20. Cod. de ad-
min. & per. tut. junct. l. 23. ff. de reb. auth. jud. possid. quod
 tamen ad hæredes pupilli aut minoris non extenditur *l. 19.*
§. 1. ff. de reb. aut. jud. possid. Præterea pupilli habent taci-
 tam hypothecam in rebus eorum pecunia emtis *l. 7. ff. qui*
pot. in pign. Cum enim utilis vindicatio earum rerum eis de-
 tur, verisimile est etiam hypothecariam dari: est enim ea
 utilis in rem actio *l. 8. Cod. de rei vind. l. 3. C. arbitr. tut. l.*
2. ff. quand. ex fact. tut. min. ag. vel conv. poss. l. 2. & 4. C.
cod. l. 26. ff. de reb. credit. Idem competit privilegium il-
 lis, qui rerum civitatis administrationem habuerunt, quæ
 hac in parte minori comparatur, ejusdemque juris est. *l. 3.*
C. de jure Reip. l. 4. C. ex quib. caus. maj. junct. l. 20. Cod.
de administ. tut. & l. ult. Cod. quo quisque ord. conv. Item refer-
 tur ad Ecclesias, & Ecclesiastica Collegia, uti Xenodochia
 aliaque pauperum & miserabilium collegia, quæ in omnibus
 minorum jure, adeoque & legali hypotheca gaudent, in bo-
 nis eorum, qui rerum suarum administrationem habent. *l.*
35. C. de Episc. & Cler. quo facit etiam arg. ex l. 19. C. de Sa-
cro Sanct. Eccles.

VI.

3. Liberis in bonis patris, à quo res ipsorum maternæ & similes administrantur *l. 6. §. ult. Cod. de bon. qua lib.* Item in bonis patris vel matris transeuntis ad secundas nuptias, pro securitate eorum bonorum, quæ à parente defuncto pervenerint ad superstitem *l. 6. §. 2. l. 8. Cod. de secund. nupt.*

VII.

4. Locus est & tacitæ hypothecæ liberis in bonis vitrici, in casum, quo mater tutrix nondum distractis rationibus fixæ administrationis ad secunda vota convolat *l. 6. C. in quib. caus. pign. tacit.* idque singulari jure & favore pupillorum receptum est. Quare etiam *Gail. lib. 2. observ. cap. 90.* recte inquit: *Quod in magnas difficultates & lites incidunt, qui viduas tutrices, nondum redditis rationibus, & inventario confecto in uxores ducunt; proinde caveant sibi, rebusque suis ante matrimonium providere consulant.* Et *Bald. in l. penult. C. in quib. caus.* inquit: *Cave tibi, cum contrahis matrimonium cum vidua, ut facias primò, quod reddat rationem, & fiat ei refutatio, alias bona tua affecta erunt liberis primi matrimonii.*

VIII.

5. Concessa est tacita hypotheca Fisco in bonis eorum, qui cum Fisco contraxerunt *l. 2. C. in quib. caus. pign. tac. l. 6. Cod. de privil. fisci* idque ideo, ne quod publicæ utilitati destinatum privatorum malitia pereat. Verum hæc hypotheca

theca cessat, cum Fiscus succedit in locum privati *l. 6. ff. de jure fisci.* cessat etiam quando poenam persequitur *l. 17. l. 37. ff. eod. l. un. Cod. de poen. fiscal.* Præterea tribuitur tacita hypotheca Fisco in bonis debitorum ex causa tributi. Sciendum enim est, vetus Romanorum institutum fuisse, ut Cives singulis lustris bona sua apud Censitores profiterentur, ut pro eorum modo tributa solverent, pro hisce tributis bona civium fisco erant tacito pignore obstricta, ita ut si census suum aliquod prædium alienasset, pro quo tributum non solverat, exactores ejus possessionem sibi quasi pignorati vindicarent. *l. 1. C. in quib. caus. § l. 1. C. ff. propter publicas pensat.*

I X.

6. Tacitus pignoris nexus conceditur Legatariis & Fideicommissariis in rebus defuncti pro legato consequendo, quod factum est constitutione Imperatoris Juliani. *l. 1. C. comm. de legat.* Ubi tamen observandum, quod hæredes non teneantur singuli in solidum, sed pro parte hæreditaria, cum tamen pignoris natura sit indivisa *l. 9. ff. de pign. l. 63. ff. de eviction.*

X.

7. Tacitæ quoque hypothecæ jus habet ille qui ad refectio-
nem insulæ vel ædificii credidit *l. 1. ff. in quib. caus. pign. l. 24. §. 1. de reb. auct. jud. poss. l. 25. ff. de reb. cred.* Ratio est, quia Creditoris pecunia salvam fecit totius rei causam. *l. 5. §. 6. ff. qui pot. in pign.* Secundo, ne alicui id, quod publicæ utilitatis causa ad prohibendas ædium ruinas, & deformitatem oppidorum ac civitatum fugiendam impon-
dit,

dit, sit damnosum; modò tamen pecunia in instaurationem credita, revera ad id fuerit impensa: quæ tamen prærogativa minime extendenda est ad illos, qui vel in novum ædificium extruendum; vel in aliam rem, ut puta navim fabricandam crediderunt *l. 17. C. de pign. l. 7. Cod. qui pot. in pign. Nov. 136. cap. 3.* quoniam hic legum auctoritas, sine qua nulla legalis vel tacita hypotheca concedi potest, deficit. Secus tamen in praxi observatur ubi etiam in navi & qualibet alia re, cui quid in necessariam ejus refectionem impensum est, idem jus obtinet *Gror. introd. lib. 2. cap. 48.*

X I.

Haftenus ostendimus, quibus concessum fuerit tacitum pignus ex sola legis dispositione; sequitur ut paucis videamus cui competat ex præsumpta voluntate contrahentium, lege tamen accedente.

X I I.

Refertur hoc privilegium ad locatorem prædii urbani in investis & illatis in ædes pro pensione & damno *l. 2. ff. in quib. caus. pign. tac.* non tamen pro omnibus investis, sed iis saltem, quæ ita inferuntur, ut durante locatione ibi sint permansura. *l. 7. §. 1. ff. eod.* Aliud tamen obtinet in investis & illatis in prædium rusticum, in quibus expressa conventionione opus est; differentiae ratio hæc est, quod in prædiis rusticis satis cautum sit locatori, fructus enim quotannis nascuntur, qui tacite censentur ipsi obligati, in urbanis autem nihil nascitur, ex quo securus esse possit. Verum hic quæritur, si conductor relocaverit ædes, an secundi

secundi quoque conductoris res domino tacito pignoris jure teneantur? Et respondemus, non in solidum, sed pro ea duntaxat pensione, quam secundus debet primo, esse obligatas *l. 11. §. 5. ff. de pign. act.*

X I I I.

Verum hic controvertitur, an merces in domum conductam illatæ tacite oppignoratæ sint? Negant alii, hac ratione, quod natura & conditio mercium sit, ut commutentur & vendantur, adeoque non semper in domo maneant. Alii tamen affirmant, cum quibus & nos facimus, quod scilicet merces taciti pignoris jure pro pensione sint obligatæ, non quidem in specie, sed in genere, quasi pignus daret per substitutionem aliarum mercium in locum alienatarum *l. 34. ff. de pign. & hypoth.* huc facit etiam *l. 13. ff. eod.* ubi grege pignori obligato, morientibus quibusdam capitibus, si qua postea adnascantur vel comparentur nihilominus pignori tenebuntur. Quemadmodum & illæ species quæ mortis tempore inveniuntur, pignori obligatæ videntur, & præcludi possunt. *l. penult. pr. ff. de pign. & hypoth.*

X I V.

Non inelegans etiam quæstio huc potest referri, an scilicet libri studiosorum in musæum illati tacite sint obligati? Et affirmativam sententiam amplectimur, ratio est, quod privilegia studiosorum eo non pertinent, ut contrahens cum ipsis non sit securus per tacitam hypothecam ipsis legibus concessam; secundò, quia si libri studiosorum exciperentur à tacito pignore, nihil aliud inveci vel illati superesset.

B

Alia

X V.

Alia hic quoque dubitatio suboritur de pecunia, an illa veniat nomine invectorum? Et distinguendum puto, scilicet, quod pecunia quæ est destinata ad quotidianum usum, & ad præsentem necessitatem non veniat sub tacita hypotheca, quoniam ad hoc est inducta, ut expendatur: unde etiam dicitur res, quæ servando servari non potest. Pecunia autem quæ reconditur ut thesaurus, etiam tacite obligata est *arg. l. 79. §. 1. ff. de legat. 3.*

X V I.

Postremo etiam de suppellectili, an in tacitam obligationem veniat quæstio occurrit? Et quamvis alii negent, ducti hoc argumento, quod suppellex sub expressa generali non contineatur *l. 6. ff. de pign. & hypoth.* cui tacitam hanc similem faciunt. Verior tamen est affirmativa sententia, quia supellex eo animo similiter infertur ut illic sit mansura, quemadmodum de invectoris & illatis in prædium urbanum *lib. XII.* ostensum est.

COROL.

COROLLARIA.

I.

Res aliena non potest pignori obligari.

II.

Pactum quod ^{antixenis} vocatur licet prescriptum usurarum modum excedat illicitum non est.

III.

*Propria & directæ donationes inter vi-
rum*

rum & uxorem sunt prohibita.

I V.

Instrumenta publica fortiora sunt testi-
bus.

F I N I S.

